

Het bijbelse kernwoord kribbe

I. HET OUDE TESTAMENT

אָבוֹס (v. אָבֹס, f. אָבוֹס, vgl. Ges. § 23^h, 84^{aq}),
cstr. אָבוֹס Jes 1 3, m. suff. אָבוֹסָךְ (Hi 39 9,
Ges. § 22°) m. — (am Boden angebrachter)
Futtertrog; Krippe Jes 1 3. Pr 14 4 (vgl. zu
פֶּרֶר II). Hi 39 9.†

Nevenstaande en onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16^e Aufl. 1915, en Abr. Trommius, Nederlandse Concor-dantie (6^e herz.dr.), s.v.(אָבוֹס, 'ebhus)

I.A.a Betekenis van de tekstgegevens

- Job 39:12 (9); Spr.14:4; Jes.1:3; (op de grond aangebrachte voedertrog, kribbe)
-

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. Het Hebreeuwse woord (אָבוֹס, 'ebhus) kan vertaald worden als: kribbe en betekent: een kale vergaarbak voor voeder, gebruikt in koestallen en schaapskooien; ook in open velden voor dieren die daar in de winter verblijven. Het Hebreeuwse woord stamt af van een woord dat betekent: voeden (אָבַס, 'abhas). Zie de letterlijke betekenis in Job 39:12: de kribbe van de eenhoorn en in Spr.14:4: Waar geen ossen zijn, is de kribbe rein en in Jes. 1:3: De os kent zijn bezitter en een ezel de krib van zijn heer..¹ Zo Crib (ISBE/ E-sword).

2. In Job 39 verhaalt God aan Job Zijn macht in de dierenwereld. In vs.12 (9) zegt Hij: zal de eenhoorn u willen dienen? Zal hij vernachten aan uw kribbe?

Het gaat in de context van dit vers over allerlei dieren met hun eigenaardigheden die de mens goddeels ontgaan. Zo in ons vers de eenhoorn (= een dier verwant aan de os), die huist in de bergen en grote kracht bezit en die door de mens niet in dienst is te nemen. Hij komt niet even eten aan uw kribbe. Niettemin is hij eveneens door God geschapen. ‘² De mensen hebben niets aan hem, maar God wil hem in zijn schepping hebben.’ Dat is naar Gods vrijmacht. Zo hebben alle schepselen toch hun eigen, door God hun gegeven bestemming.

3. In Spr. 14:4a lezen we: Als er geen ossen zijn, zo is de krib rein... Het gaat in deze spreuk over runderen als arbeidsdieren, gebruikt bij de landbouw (bij ploegen en dorsen). Als er geen runderen zijn, hoeft men de krib niet te vullen. Die blijft schoon en leeg. Maar wat heeft men aan een schone stal? Laten er maar runderen zijn met veel arbeidskracht en met een veelheid van opbrengsten. ³ Dat levert wel veel werk op. Maar u kunt zich verblijden. Let op de oogst die erop volgt.

¹ In de afbeelding de os en ezel, zoals deze o.a. in Jes.1:3 genoemd worden.

² Zo dr. J.H.Kroeze in *Job* (Korte Verklaring), 2e druk; Kampen, z.j., blz.272. Bij Keil-Delitzsch wordt aan de antilope (met één hoorn) gedacht.

³ Zo Dr. W.H. Gispen in *Spreuken* (Korte verklaring); eerste deel; 3e druk; Kampen 1952; blz.243.

4. Jes. 1:3: Een os kent zijn bezitter en een ezel de krib zijns heren, maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet.

Hier een schrikbarende aanklacht tegen Israël. In de commentaar van Keil-Delitzsch lezen we erover (enigszins verkort weergegeven): De opstand van Gods kinderen tegen de Heere, is niet alleen inhumanaan, maar even slecht als van het redeloos gedierte...Een os heeft een zekere kennis van zijn koper en eigenaar aan wie hij zich gewillig onderwerpt; en een ezel heeft minstens een kennis van de krib van zijn baas, d.w.z. dat hij weet, dat dit zijn meester is, die zijn krib of voederbak vult met voeder.

Dat Israël geen kennis heeft en niet verstaat, ziet niet op een kennis, los van enig object, zoals bijv.in Ps. 82:5 en Jes. 56:10 (= ontbloomt van alle kennis en reflexie), maar gelet op het voorafgaande betekent het, dat Israël - net zo min als een stuk vee beseft wie de eigenaar is van de kribbe, door hem gevuld - beseft dat zij de kinderen en bezit zijn van de Heere en dat hun bestaan en voorspoed afhankelijk zijn van de genade van de Heere alleen. Vgl. Jer. 8:7 waar van Israël gezegd wordt, dat het onderdoet voor een ooievaar (Die zijn gezette tijden weet) en een tortelduif en kraan en zwaluw die precies weten, wanneer zij vertrekken moeten; maar Israël weet het recht des Heeren niet).

En dat wordt dan maar niet gezegd van een of ander volk op aarde, maar van Israël, nakomelingen van Jacob, de worstelaar met God, de geloofsheld die tegen de Heere zei: Ik laat U niet gaan, tenzij U mij zegent.

Zie daar de alles doordringende klacht van een diep gegriefde Vader, die tegelijk ook de ernstigste beschuldiging is. Israël is tot beneden het niveau van het redeloos gedierte afgedaald. En wie zichzelf kent, moet dit ook niet van zichzelf zeggen: contactloos (zonder besef, dat er Een is die recht op ons heeft en zonder aangewezen te zijn op de naaste). 'Er is niemand (ook ik niet) die verstandig is, er is niemand die God zoekt' (Rom.3:11). Laat ons maar aanhoudend vragen aan God om Zijn wederbarende heilige Geest. Die maakt van mij een mens die tot in de kleinste dingen aangewezen wil zijn op mijn Maker en Onderhouder.

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A Het Griekse woord voor kribbe in het NT is phatnè (φάτνη)

II.A.a Tekstgegevens/ korte omschrijvingen (o.a.volgens Trommius)

- En legden Hem neder in de kribbe (Luk.2:7)
- En het Kind, liggende in de kribbe (Luk.2:12, 16)
- Maakt niet een ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los (Luk.13:15)

II.A.b Samenvatting

1. Enkele opmerkingen n.a.v. Luk..2:7 ⁴

⁴ N.a.v. een artikel van Mike Moore in Herald (CWI; dec.208-febr.2009).

Jezus is geboren in een gewoon huis in Bethlehem; wellicht een huis van een familielid. Vgl. Matth. 2,11. Het huis van Zacharias en Elisabeth was te ver van Bethlehem vandaan om daar te gaan logeren.

Een oud-oosters privaat huis had een kamer voor het gezin en een logeerkamer/gastenkamer (opperzaal; 'katalyma'; vgl. Mark.14:14;Luk.22:11).

Maar deze laatste was bezet (daar was geen plaats meer). 'Herberg' is een onjuiste vertaling van 'katalyma'. Beththhem was bovendien te klein voor een herberg; zo'n herberg was slechts te vinden bij hoofdwegen. Het Griekse woord voor herberg is *pandocheion* (Luk.10:25-37).

Een huis in oud-Israël had een woongedeelte voor het gezin en een 4 voet lager gelegen gedeelte waar het vee (ezel, koe, enkele schapen) stond ('s morgens binnengebracht, 's avonds weer naar buiten). In de stenen vloer van de hoger gelegen 'woonkamer' waren uitsparingen uitgegraven voor het voedsel van het vee. Het woord stal komt in heel Luk.2 niet voor.⁵ 'Vanaf de tijd van koning David tot midden 20^e eeuw bestonden de meeste huizen in Israël en het Midden Oosten uit twee kamers: een voor het gezin en de ander voor gasten' (aldus Kenneth Baily).

Maria bracht haar kind ter wereld in het woongedeelte van een huis en legde het in zo'n voederbak/ trog van de dieren. Dat zij bij haar aankomst in Bethlehem reeds hoogzwanger was, is niet af te leiden uit Luk.2:5v. Terwijl zij en Jozef daar waren (Luk.2:6) brak het moment aan waarop zij baarde.

NB: Het pro-evangelie van Jaobus 17,8 suggereert, dat Maria bij haar aankomst in Bethlehem op het punt stond om te baren.⁶

De engel die de geboorte van Jezus bij de herders in Bethlehem aankondigt geeft er een teken bij, als hij zegt: Gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe. Eigenlijk zegt die engel: in kribbe. Nu, de herders wisten wel wat daarmee was bedoeld.⁷

Maria zal deze plaats voor haar Kind hebben uitgekozen, omdat Jezus daar wat warmte kon vinden.

Maar laat ik nog een stap verder mogen gaan. 'In kribbe' betekent vermoedelijk niet zomaar een kribje in een van de vele herderswoningen van Bethlehem. Maar de kribbe in de woning van de herders zelf. Ik vat dus de woorden 'in (de) kribbe' op als een aanduiding van de verblijfplaats van de Heere Jezus bij de herders thuis, nl. in de plaats waar normaal het vee verblijft.⁸

⁵ De New English Bible vertaalt Luke 2:7 als: "She wrapped him in his swaddling clothes, and laid him in a manger, because *there was no room for them to lodge in the house.*"

⁶ Zie www.earlychristianwriters.com/infancyjames.html. en www.bible-history.com/isbe/I/INN.

⁷ Gr.'phatnè' = voederbak (het woord komt in het NT alleen voor in Luk.2:7, 12, 16). Het Gr. woordenboek Louw-Nida omschrijft het woord met: 'a feed box or manger' (het Gr.werkwoord is 'pateomai' = eten, proeven). Vgl. Luk.13:15. Vgl. Jes.1:3 (een ezel kent de krib van zijn heer).

⁸ De 'textus receptus' heeft voor het woord kribbe wel het bepalend lidwoord, terwijl voor het woord 'Kindje' het bepalend lidwoord ontbreekt. De vertaling wordt dan: u zult een Kindje vinden, in doeken gehuld, liggend in de kribbe. Behalve de Statenvertaling hebben alle de mij bekende Nederlandse

Met andere woorden: het teken dat de herders van de engel meekrijgen op hun tocht naar de geboren Zaligmaker is: u kunt Hem vinden in de grootste armoede, in uw eigen armoede bij u thuis. Dat is toch zeker ongehoord. Wie had dat ooit gedacht? En is dat vandaag voor mensen die op zoek zijn naar een Zaligmaker anders? Zoek Hem midden in uw eigen armoede en omhels Hem daar.

2. En dan tenslotte dat kostelijke woord uit Luk.13:15: Maakt niet een ieder van u op de sabbat zijn os of ezel van de kribbe los en leidt hem heen om te doen drinken? (Luk.13:15). Een schitterend woord van onze Heiland, gesproken tot een kromgebogen vrouw in de synagoge waar Jezus preekt.

Het is sabbat. Een dag om verheugd te zijn, van zorg ontslagen. Lukas haalt in zijn Evangelie wel vaker vrouwen naar voren. De geschiedenis van de kromgebogen vrouw is alleen in dit Evangelie te vinden. Deze vrouw leefde onder een psychische druk waardoor haar lichaam in een kramptoestand terecht kwam. Ze werd in zekere zin met duivelsvuisten geslagen.

Een verklaarder van ons tekstgedeelte schrijft, dat zij leek op een dier wiens kop aan zijn poten zit vastgebonden.⁹ Zelfs ook als we nog maar achttien jaar zijn, kan het gebeuren, dat we dag in dag uit lopen te tobben. ...Je kunt je in het geheel niet oprichten. Je loopt a.h.w. met je neus op je schoenen. En zo is dan de gestalte van deze kromgebogen vrouw er ook een beeld van, hoe een mens eraan toe is, die door het ontdekkend licht van Gods Geest erg gekregen heeft in zijn vloekwaardig bestaan.

Maar dan...De Heere legt de handen op haar. We lezen daar vaker van in het Evangelie. Jezus spreekt niet alleen Zijn machtswoord uit. Hij raakt mensen ook aan. Daardoor krijgt Zijn woord het karakter van een daad. Jezus voegt – heel letterlijk – de daad bij het woord.¹⁰ En dan nog iets. Het is sabbat, als Jezus dit genezingswonder in de synagoge verricht. Wat een dag! Om nooit te vergeten. Op die dag denkt Israël terug aan de bevrijding van de slaafse banden in het land van Egypte. Een Godswonder. Daarvan is ook de verlossing van deze vrouw een bewijs.

Met boze ogen kijken de Joodse leidlieden naar Jezus, als ze dit alles meemaken in hun synagoge. ‘Mensen’, zegt de overste van de synagoge (een boodschap die natuurlijk meer bedoeld zal zijn voor Jezus dan voor de mensen), ‘als je je wilt laten genezen, kom dan morgen terug. Er zijn zes dagen om te werken; kom dan om je te laten genezen.’

Maar Jezus kijkt die man bedroefd en boos aan. ‘Jij geveinsde’, zegt Hij. Mooie geestelijke leidlieden zijn jullie. Je geeft de mensen minder dan een beestachtige behandeling. Als jullie os of ezel een beetje dorst heeft op de sabbat, dan ontbind je dat dier en laat hem drinken.¹¹

vertalingen ‘een kribbe, c.q. voederbak’.

⁹ In Robertson’s Word Pictures (Bible Works) lezen we ad Luk.13:11: ‘A spirit of infirmity = a spirit that caused the weakness (lack of strength) like a spirit of bondage (Ro 8:15)...She was bowed together, medical word for curvature of the spine. The poor old woman had to come in all bent over.’

¹⁰ M.Henri schrijft: ‘She that had been *crooked* was *immediately made straight*, and the scripture was fulfilled ([Psa 146:8](#)): *The Lord raiseth them that are bowed down*’.

¹¹ ‘Those cattle that are kept up in the stable are constantly *loosed from the stall on the sabbath day, and led away to watering*. It would be a barbarous thing not to do it; for *a merciful man regards the life of his beast*, his own beast that serves him. Letting the cattle *rest* on the sabbath day, as the law

Zo kan zelfs ook een os en ezel iets beleven van de vrijheid en rijkdom van de sabbat. Maar deze vrouw die achttien jaar lang al loopt te tobben en te versmachten, moet zij niet vandaag losgemaakt worden van haar last en gebrek? Als een dier op de sabbat mag worden losgemaakt door zijn eigenaar, hoeveel te meer deze vrouw die een dochter van Abraham is. Zij behoort niet aan satan toe. Zij is er één van het volk des Heeren. Zij behoort Hem toe. Juist de sabbat is de aangewezen dag om te tonen, dat Christus de satan de baas is.

De sabbat is er om goed te doen. Het is een dag van ontbinding van slavernij. Welk een zegen, dat er een rustdag is. Ook voor ons. Dag van grote verlossing. Dag die ons herinnert aan de opstanding van Christus uit de doden. Hij heeft voor de grootste verlossing gezorgd. Hij is Zelf de kromgebogene geweest. Hij heeft op Golgotha aan een vloekhout gehangen: Man van smarten, verzocht in krankheden. Daar heeft Hij de oorzaak van onze eeuwige honger en kommer, namelijk de zonde weggenomen. Hij is het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt.

Laat dan uw neerslachtigheid maar plaatsmaken voor een vrijmoedige en radicale overgave aan Christus. U bent niet alleen een zoon/dochter van Abraham. U mag het ook weten, dat u het bent. En de satan? Die heeft niets meer over u te vertellen.

Heft uw hoofden opwaarts. Zijn genade is u genoeg..
En zij verheerlijkte God. Zo staat het geschreven van de vrouw uit Lukas 13. Dat kan niet missen. Zo'n bevrijding en dan vergeten God te danken en te loven? Nee toch?!¹²

directed, would be worse than working them, if they must be made to fast on that day, as the Ninevites' cattle on their fast-day, that were not permitted to *feed nor drink water*, [Jon 3:7](#).' (M.Henri)

¹² In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius' *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, s.v. 2 אָבוּס. Trommius' *concordantie*, s.v. φάτινη/ kribbe; 3. ISBE/ E-sword, s.v. crib; 4. E-sword (comm. M.Henri/ Keil-Delitzsch); 5. dr. J.H.Kroeze in *Job* (Korte Verklaring), 2^e druk; Kampen, z.j.; 6. Dr. W.H. Gispen in *Spreuken* (Korte verklaring); eerste deel; 3^e druk; Kampen 1952; 7. zie verder Internet sites; 8. Robertson's Word Pictures in Bible Works ad teksten NT.